

**ПрАТ «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

КРИВЕНКО ВОЛОДИМИР ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК 343.352

**КРИМІНОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ ТА
ПОВ'ЯЗАНИМ ІЗ КОРУПЦІЄЮ ПРАВОПОРУШЕННЯМ В ОРГАНАХ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ**

Спеціальність 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія;
кримінально-виконавче право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом».

Науковий керівник – кандидат юридичних наук
ВЕДМІДСЬКИЙ Олександр Володимирович,
Головне управління Національної поліції в
Дніпропетровській області, радник начальника.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент
ХРАМЦОВ Олександр Миколайович,
Харківський національний університет імені
В. Н. Каразіна, професор кафедри кримінально-
правових дисциплін юридичного факультету;

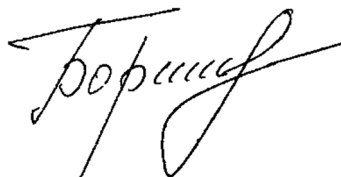
доктор юридичних наук, доцент
ШАБЛИСТИЙ Володимир Вікторович,
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, професор кафедри
кримінального права та кримінології факультету
підготовки фахівців для органів досудового
розслідування.

Захист відбудеться «05» липня 2019 р. о 10:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.142.05 ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» за адресою: 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2.

З дисертацією можна ознайомитись у Міжнародному бібліотечно-інформаційному центрі ім. Ярослава Мудрого ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» за адресою: 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2.

Автореферат розіслано «03» червня 2019 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

В. А. Бортник

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Конституція України у ч. 2 ст. 6 проголосила, що органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України. Наведене положення Основного Закону держави, безперечно, є головною загальною засадою, визначальним чинником діяльності посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування винятково у межах правового поля, жодне їх рішення не може суперечити закону.

Розпочата у 2014 році реформа децентралізації передбачає передачу від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування значної частини повноважень, ресурсів та відповідальності. Відповідальність, зокрема, включає дотримання вимог антикорупційного законодавства, що є неможливим без незалежного рівня обізнаності про свої права та обов'язки. Нехтування ними дуже часто призводить до притягнення їх представників до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової або дисциплінарної відповідальності за корупційні або пов'язані із корупцією правопорушення з відповідними правовими наслідками.

Так, вивчення слідчої, прокурорської та суддівської практик показало, рівень корупційної злочинності в Україні відносно загальної злочинності становить 1,2 %, кількість засуджених осіб коливається від 500 осіб до 1000 осіб щороку, при чому частка засуджених представників органів місцевого самоврядування не перевищує 10 % (у 2018 році засуджено 994 особи, з них 66 осіб – посадові особи місцевого самоврядування, 6 – депутати сільських рад). Найпоширенішими корупційними злочинами серед досліджуваної категорії осіб є: привласнення або розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК України); зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України); прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 364 КК України); зловживання впливом (ст. 369² КК України).

Водночас, більше 40 % притягнутих осіб до адміністративної відповідальності, за вчинення правопорушень, пов'язаних із корупцією, становлять представники органів місцевого самоврядування (здебільшого це сільський, селищний рівні та невеличких містечок або районних центрів). Загалом це питання неврегулювання конфлікту інтересів та порушення вимог фінансового контролю (у 2018 році 44 особи – депутати обласних рад, 2006 осіб – депутати сільських, селищних, міських районних рад, 471 – посадові особи органів місцевого самоврядування).

Отже, за корупційні злочини загалом в Україні засуджують посадових осіб органів місцевого самоврядування, а за адміністративні правопорушення,

пов'язані із корупцією, – депутатів сільських, селищних, міських районних та обласних рад.

Над питаннями запобігання корупції у різних сферах існування суспільства працювали, зокрема, такі науковці: Ю. В. Александров, В. І. Антипов, В. С. Батиргареєва, П. С. Берзін, В. А. Бортник, А. М. Бойко, О. Ю. Бусол, В. В. Голіна, С. Г. Гордієнко, Б. М. Головкін, О. П. Горох, Н. О. Гуторова, Ю. А. Дорохіна, О. О. Дудоров, О. Г. Кальман, А. М. Кислий, О. Г. Колб, О. М. Литвинов, В. І. Литвиненко, Д. С. Машлякевич, Д. Г. Михайленко, С. І. Мінченко, М. І. Мельник, А. А. Музика, В. Я. Настюк, В. І. Осадчий, В. М. Попович, В. В. Пивоваров, Є. Л. Стрельцов, М. І. Хавронюк, О. М. Храмцов, В. В. Шаблистий, О. Ю. Шостко та інші, крім того Л. Т. Головійчук протягом 2012–2016 років опублікувала цикл статей про запобігання зловживання владою або службовим становищем працівниками митниці; Д. О. Олійник підготував і захистив дисертацію з приводу запобігання корупційним злочинам, що вчиняються при здійсненні митних процедур.

Однак, комплексного монографічного дослідження проблеми запобігання корупційним правопорушенням в органах місцевого самоврядування України не проводилося, що негативно впливає на їх діяльність та у певний спосіб гальмує реформу децентралізації України.

Отже, кардинальне оновлення антикорупційного законодавства з 2014 року, створення нових антикорупційних органів та проблеми щодо правового забезпечення їх діяльності, значна поширеність корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень в органах місцевого самоврядування України, і, як наслідок, їх недостатня теоретична розробка, зумовили вибір теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Робота виконана в Інституті права ім. Князя Володимира Великого ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» відповідно до: Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2020 року, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.2011 р. № 942.

Дослідження виконано як частину Загального плану науково-дослідної роботи ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» на 2014–2018 рр. «Теоретико-методологічні засади становлення української державності і соціальна практика: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми» (номер державної реєстрації 0113U007698).

Тему дисертації затверджено Вченою радою ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» 27 січня 2016 р. (протокол № 1) й уточнено 30 травня 2018 р. (протокол № 5).

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є формування кримінологічних засад запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією

правопорушенням в органах місцевого самоврядування України.

Для реалізації зазначеної мети, необхідно вирішити такі *завдання*:

– охарактеризувати корупційні та пов'язані із корупцією правопорушення в органах місцевого самоврядування України та встановити їх вплив на реформу децентралізації;

– встановити сучасний стан нормативно-правового забезпечення запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України та окремих зарубіжних країн, надати пропозиції щодо його удосконалення;

– виокремити кримінологічні показники корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень в органах місцевого самоврядування України з корупційної злочинності загалом та встановити їх тенденції;

– встановити причини та умови вчинення корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень в органах місцевого самоврядування України;

– здійснити кримінологічну характеристику осіб, які вчиняють корупційні та пов'язані із корупцією правопорушення в органах місцевого самоврядування України;

– удосконалити наявні та розробити нові заходи загально-соціального запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України;

– охарактеризувати заходи спеціально-кримінологічного та індивідуального запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України;

– сформулювати пропозиції щодо удосконалення правової основи діяльності нових антикорупційних та спеціалізованих суб'єктів з протидії та запобігання як корупції загалом у державі, так і в органах місцевого самоврядування.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що складаються у сфері запобігання та протидії корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням.

Предметом дослідження є кримінологічні засади запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертації стали положення сучасної теорії і методології наукового дослідження. При підготовці дисертації використовувалися такі методи: *діалектичний* – для осмислення сутності явища корупції, пізнання її проявів в органах місцевого самоврядування та інших сферах, розвитку та взаємозв'язку із проблеми функціонування держави загалом, переході кількісних показників в якісні властивості (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1); *системно-структурний* метод використано при аналізі корупційних та пов'язаних із корупцією

правопорушень в органах місцевого самоврядування та встановленні зв'язків із корупційною злочинністю загалом, визначенні їх місця в структурі злочинності (підрозділи 2.1–2.3); *логіко-догматичний* метод – при тлумаченні окремих наукових і законодавчих антикорупційних термінів та формулюванні понятійного апарату дисертаційного дослідження (у всій дисертації); *статистичний* метод застосовано для збирання, обробки та аналізу інформації за результатами емпіричного дослідження, узагальнення й аналізу даних електронних реєстрів та статистичних звітів (підрозділи 1.1, 2.1–2.3, 3.2); *конкретно-соціологічні* методи (вивчення документів, контент-аналіз публікацій ЗМІ та повідомлень в мережі Інтернет) застосовано для формування емпіричної бази дослідження, пошуку наукових доказів для обґрунтування теоретичних положень і практичних рекомендацій дисертації; *моделювання* – при розробці кримінологічного портрету осіб, які вчиняють корупційні та пов'язані із корупцією правопорушення в органах місцевого самоврядування України (підрозділ 1.4).

Нормативною базою дисертації є Конституція України, закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, відомчі нормативно-правові акти, акти органів місцевого самоврядування, правові висновки Верховного Суду, нормативно-правові акти НАЗК.

Теоретичну базу дисертації становлять наукові роботи вітчизняних і зарубіжних учених з кримінології, кримінального права, адміністративного права, кримінального процесуального права, соціології, політології, психології та інших галузей знань, що стосуються проблеми досліджуваного виду злочинів та правопорушень.

Емпіричну базу дослідження складають результати вибіркового узагальнення 121 кримінального провадження і вивчення електронних копій вироків за ст. ст. 191, 364, 368, 369², 366¹ КК України (вчинених представниками органів місцевого самоврядуванням України), розглянутих місцевими судами майже всіх обласних центрів України та м. Київ; результати вивчення всіх доступних записів з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення опитування, що стосуються кримінальної, дисциплінарної, адміністративної та цивільно-правової відповідальності представників органів місцевого самоврядування; результати інтерв'ювання 473 представників органів місцевого самоврядування м. Києва та Київської, Дніпропетровської та Запорізької областей; статистична звітність Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної судової адміністрації України за 2011–2019 рр., опублікована слідчо-судова практика, а також особистий практичний досвід роботи в органах прокуратури.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є першим в кримінологічній науці комплексним монографічним дослідженням, у якому

розглянуто проблему кримінологічних засад запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України. В результаті проведеної роботи, сформульовано такі висновки й положення, зокрема:

вперше:

– виокремлено показники корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень серед представників органів місцевого самоврядування та встановлено їх досить неоднозначні тенденції – наявна масовість адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані із корупцією (понад 40 %), тоді як питома вага корупційних злочинів у структурі корупційної злочинності не перевищує 10 %, а досліджувана сфера складає 1,2 %; випадки притягнення до дисциплінарної та цивільно-правової відповідальності є поодинокими, що унеможливорює виділення їх показників для відповідного аналізу та вироблення профілактичних заходів;

– обґрунтовано положення щодо необхідності передбачення в Законі України «Про прокуратуру» повноважень спеціалізованої антикорупційної прокуратури у сфері запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням; запропоновано зробити обов'язком антикорупційного прокурора встановлення у кожному кримінальному провадженні про корупційні злочини причин та умов їх вчинення й винесення подання щодо їх усунення;

– змодельовано теоретичний портрет особи злочинця, який вчиняє корупційні правопорушення в органах місцевого самоврядування України. Доведено, що він складається з двох частин: 1) посадові особи органів місцевого самоврядування 1–3 категорій (здебільшого чоловіки), яких притягають винятково до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані із корупцією, що скоріше свідчить про латентність їх корупційної злочинної діяльності. Крім того, після накладення судом стягнення у вигляді певного розміру штрафу, такі особи залишаються на своїх виборних посадах; 2) посадові особи органів місцевого самоврядування 4–7 категорій, які відносяться до ситуативного типу дрібного корупціонера, які просто використовують займану посаду для незаконного збагачення;

– вперше запропоновано доповнити ст. 59 Закону України «Про запобігання корупції» таким положенням: будь-які правові наслідки внесення відомостей до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, стосуються винятково тієї особи, щодо якої здійснено відповідний запис; доповнити положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, розширеним переліком підстав усунення записів із цього реєстру – смерть особи, щодо якої зроблено запис та перебіг строків давності – 10 років для корупційного злочину та 5 років для інших корупційних або

пов'язаних із корупцією правопорушень;

удосконалено:

– доктринальне положення щодо системи рівнів правового забезпечення запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України: 1) міжнародний; 2) національний (загально-державний); 3) відомчий та міжвідомчий; 4) місцевий (акти органів місцевого самоврядування);

– положення кримінологічної науки щодо менш значного впливу на рівень корупції в державі низького рівня оплати праці осіб, уповноважених на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування;

дістали подальшого розвитку:

– твердження щодо важливості співпраці органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства у сфері запобігання та протидії корупції шляхом їх залучення до забезпечення прозорості прийняття управлінських рішень на місцях;

– положення про те, що головним загально-соціальним заходом запобігання корупційним злочинам та іншим подібним правопорушенням серед представників органів місцевого самоврядування є широка просвітницька кампанія, яку мають реалізовувати фахівці з необхідними знаннями та навичками.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в роботі висновки та пропозиції можуть бути використані у:

– *практичній діяльності* – як основа для удосконалення діяльності слідчих підрозділів та під час проведення занять в системі службової підготовки (акт впровадження в практичну діяльність органів досудового розслідування Головного слідчого управління Національної поліції України від 3 квітня 2019 року);

– *правозастосовній діяльності* – для удосконалення практики діяльності спеціалізованих суб'єктів з протидії корупції (акт впровадження в практичну діяльність Департаменту персоналу, організації освітньої та наукової діяльності МВС України від 3 квітня 2019 року);

– *науковій роботі* – при подальшому дослідженні проблеми запобігання корупції та ефективного управління на місцевому рівні (акт впровадження в науково-дослідну діяльність Навчально-наукового інституту права Університету Державної фіскальної служби України від 24 січня 2019 року);

– *освітньому процесі* – як допоміжний матеріал при викладанні навчальних дисциплін «Кримінологія» та «Антикорупційне законодавство» та інших (акт впровадження в освітній процес Навчально-наукового інституту права Університету Державної фіскальної служби України від 24 січня 2019 року; акт впровадження в освітній процес ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» від 22 січня 2019 року № 46/854).

Особистий внесок здобувача. Викладені в дисертації положення, що становлять її новизну, є результатом самостійної роботи автора. У науковій статті, опублікованій у співавторстві, особисто здобувачем проаналізовано кримінологічні показники корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень в органах місцевого самоврядування України, що становить 70 % авторського доробку.

Апробація результатів дослідження. Дисертацію та її основні положення оприлюднені на засіданнях кафедри управління безпекою, правоохоронної та антикорупційної діяльності Інституту права ім. Князя Володимира Великого ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом». Положення, що складають наукову новизну та висновки практичного характеру, апробовано під час виступів на таких наукових форумах: Міжнародній науково-практичній конференції «Державне регулювання суспільних відносин: розвиток законодавства та проблеми правозастосування» (м. Київ, 14–15 липня 2017 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Правові та організаційні засади забезпечення державою правоохоронної функції» (м. Дніпро, 30 жовтня 2018 р.); III Міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (м. Дніпро, 15 березня 2019 р.).

Публікації. Основні теоретичні положення та висновки дисертаційної роботи висвітлено у 9 наукових працях, з них 5 – статті, видані у журналах та збірниках праць, включених до переліку наукових фахових видань України (одна з яких – у журналі, що входить до міжнародної реферативної бази даних Index Copernicus International (Республіка Польща), 1– у періодичному науковому виданні іншої держави за профілем дисертації (Словацька Республіка), 3 – тези доповідей.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, логічно об'єднаних у сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 200 сторінок, з них основного тексту – 168 сторінок. Список використаних джерел налічує 202 найменування і займає 25 сторінок. Додатки розміщено на 7 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, визначено її зв'язок з науковими програмами, темами, мету й завдання дослідження, його об'єкт і предмет, методи дослідження, сформульовано наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, а також наведено відомості про апробацію результатів дослідження за темою дисертації.

Розділ 1 «Соціально-правова характеристика корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень в органах місцевого самоврядування України» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 1.1 *«Корупційні та пов'язані із корупцією правопорушення в органах місцевого самоврядування України та їх вплив на реформу децентралізації»* досліджено доктринальні проблеми запобігання корупції загалом у державі та органах місцевого самоврядування зокрема. Встановлено, що здебільшого увага наукової громадськості прикута до загальних проблем реформування місцевого самоврядування, тоді як їх антикорупційна діяльність залишається нерозкритою. На підставі вивчення правової основи притягнення представників органів місцевого самоврядування до кримінальної, адміністративної, дисциплінарної та/або цивільно-правової відповідальності за вчинення корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, зроблено висновок про необхідність подальшого удосконалення антикорупційного законодавства у цій сфері, особливо це стосується функціонування Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані із корупцією правопорушення.

У підрозділі 1.2 *«Нормативно-правове забезпечення запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України»* запропоновано, в залежності від юридичної сили, певну систему рівнів правового забезпечення запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України: 1) міжнародний; 2) національний (загальнодержавний); 3) відомчий та міжвідомчий; 4) місцевий (акти органів місцевого самоврядування).

Встановлено, що детективи Національного антикорупційного бюро України здійснюють попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, вчинених саме першою та другою категоріями посад в органах місцевого самоврядування. Інші категорії посад (з третьої по сьому) в органах місцевого самоврядування, у випадку вчинення ними корупційного або пов'язаного із корупцією правопорушення, профілактичні та процесуальні дії проводить Національна поліція. Спеціалізована антикорупційна прокуратура контролює винятково процес розслідування корупційних злочинів, тоді як запобіжна або профілактична діяльність інших спеціалізованих підрозділів з протидії корупції майже не контролюється прокурорами спеціалізованої антикорупційної прокуратури, що вимагає внесення відповідних змін та доповнень до чинного законодавства.

НАЗК лише 10 лютого 2017 року прийняло рішення про затвердження Порядку проведення контролю та повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Це призвело до того, що факти притягнення до адміністративної

відповідальності за правопорушення, пов'язані із корупцією, без рішення НАЗК та внесення записів до «реєстру корупціонерів» після 10 лютого 2017 року можуть визнаватися незаконними. Конституція України у ч. 1 ст. 58 проголосила, що закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи. У зв'язку з цим, висунуто гіпотезу про можливе скасування рішень судів з 10 лютого 2017 року та вилучення відповідних записів із «реєстру корупціонерів».

Розділ 2 «Кримінологічна характеристика корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень в органах місцевого самоврядування України» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Корупційні та пов'язані із корупцією правопорушення в органах місцевого самоврядування України та їх кримінологічні показники»* акцентовано увагу на тому, що у структурі статистичної звітності правоохоронних та судових органів відсутня інформація про сфери діяльності осіб, притягнутих до відповідальності за корупційні або пов'язані із корупцією правопорушення. Таку інформацію можливо було отримати в обмеженому доступі з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

Встановлено, що рівень корупційних злочинів в Україні відносно загальної злочинності становить 1,2 %, кількість засуджених осіб коливається від 500 осіб до 1000 осіб щороку, при чому частка засуджених представників органів місцевого самоврядування не перевищує 10 % (у 2018 році засуджено 994 особи, з них 66 осіб – посадові особи місцевого самоврядування, 6 – депутати сільських рад). Найпоширенішими корупційними злочинами серед досліджуваної категорії осіб є: привласнення або розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК України); зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України); прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 364 КК України); зловживання впливом (ст. 369² КК України).

Доведено, що вектор діяльності правоохоронних органів у сфері протидії корупції направлений на легке досягнення бажаного результату роботи шляхом притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані із корупцією – більше 40 % притягнутих осіб до адміністративної відповідальності, за вчинення правопорушень, пов'язаних із корупцією, становлять представники органів місцевого самоврядування (здебільшого це сільський, селищний рівні та невеличких містечок або районних центрів). Загалом це питання неврегулювання конфлікту інтересів та порушення вимог фінансового контролю (у 2018 році 44 особи – депутати обласних рад, 2006 осіб – депутати сільських, селищних, міських районних рад, 471– посадові особи

органів місцевого самоврядування). Випадки притягнення до дисциплінарної та цивільно-правової відповідальності за вчинення корупційних правопорушень є поодинокими, що не дає змоги виділити їх показники.

У підрозділі 2.2 «Характеристика осіб, які вчиняють корупційні та пов'язані із корупцією правопорушення в органах місцевого самоврядування України» доведено, що особа злочинця, який вчиняє корупційні правопорушення в органах місцевого самоврядування України, характеризується двома типами: 1) найбільш розповсюджений – ситуативний тип дрібного корупціонера – це особи, які є службовцями в органах місцевого самоврядування, можливо, навіть голови сільських/селищних рад та їх депутати в тих населених пунктах, де не розвинений туризм та немає можливості розпоряджатися природними багатствами; 2) особливо злісний політичний тип корупціонера – міські голови, депутати, передусім, обласного рівня та голів сільських/селищних рад, які мають можливість розпоряджатися природними багатствами.

Констатовано, що корупційна злочинність в органах місцевого самоврядування характеризується наявністю ситуативного типу дрібного корупціонера з четвертої до сьомої категорії їх посадових осіб, які просто використовують займану посаду для незаконного збагачення.

У підрозділі 2.3 «Причини та умови вчинення корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень в органах місцевого самоврядування України» акцентовано увагу на тому, що межі виявлення причин та умов корупційних правопорушень в органах місцевого самоврядування знаходяться в тих нормативно-правових актах, що передбачають кримінальну, дисциплінарну та цивільно-правову відповідальність за корупційні правопорушення та адміністративну за правопорушення, пов'язані із корупцією. На цій підставі зроблено висновок про те, що головним їх детермінуючим фактором є недоліки правового забезпечення антикорупційної діяльності в Україні – основні причини і фактори поширення корупції в органах місцевого самоврядування нічим не відрізняються від детермінант корупційної злочинності загалом. До них належать: економічні (неузгодженість інтересів держави з особистими інтересами особи); політичні, правові (відсутність системного та налагодженого механізму вдосконалення законодавчої бази з регулювання антикорупційної діяльності); ідеологічні, організаційно-управлінські фактори (недоліки функціонування механізму державного управління антикорупційною діяльністю); недоліки в діяльності правоохоронних органів (зокрема, недосконалість механізмів координації та взаємодії правоохоронних органів під час виявлення та розслідування корупційних злочинів).

Розділ 3 «Запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 «Заходи загально-соціального запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України» доведено, що дієвими заходами загально-соціального запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України можуть бути: 1) подальше впровадження реформи децентралізації, що ще більше посилить роль органів місцевого самоврядування у розвитку місцевих громад, а від їх посадових осіб вимагатиме чіткого дотримання зокрема вимог антикорупційного законодавства; 2) проведення широкої антикорупційної просвітницької та тренінгової діяльності щодо прищеплення нетерпимості до будь-яких корупційних проявів в органах місцевого самоврядування; 3) продовження роботи щодо мінімізації бюрократичних бар'єрів, спрощення та підвищення оперативності реєстраційних, дозвільних та ліцензійних процедур, що надаються місцевими радами – максимальне розширення надання необхідної інформації громадянинові в онлайн режимі тощо; 4) оптимізація контрольно-наглядових функцій органів місцевого самоврядування, вдосконалення системи перевірок діяльності суб'єктів підприємництва, недопущення незаконного втручання в їх діяльність; 5) подальше впровадження ефективних правових механізмів державних закупівель, забезпечення гласності, прозорості та підтримання конкурентного середовища в розміщенні державних закупівель – зобов'язати абсолютно усі закупівлі з місцевих бюджетів здійснювати винятково з використанням електронної системи публічних закупівель ProZorro; 6) у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, комунального обслуговування та у інших сферах соціально-економічного розвитку територіальної громади; 7) подальше залучення громадськості до прийняття управлінських рішень на місцях, до формування антикорупційної політики; 8) інші, зокрема ті, що запропоновані Трансперенсі Інтернешнл Україна та стосуються органів місцевого самоврядування в Україні.

У підрозділі 3.2 «Заходи спеціально-кримінологічного та індивідуального запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України» обґрунтовано такі заходи: 1) виявлення, постановка на облік та проведення профілактичної роботи серед осіб, посади яких можна віднести до категорії з підвищеним корупційним ризиком (голови місцевих рад, їх секретарі, землевпорядники тощо) та серед тих представників органів місцевого самоврядування, для яких депутатська діяльність не є основним місцем роботи; 2) обмеження та мінімізація негативного впливу криміногенної групи, що сприяє різним корупційним проявам в органах місцевого самоврядування України; 3) усунення умов, що створюють реальні або потенційні можливості для корупційних проявів в органах місцевого самоврядування України; 4) припинення підготовлюваних

або вчинюваних корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень в органах місцевого самоврядування України.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання, що полягає у формуванні кримінологічних засад запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України, а саме:

1. Характеристика корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень в органах місцевого самоврядування України та встановлення їх впливу на реформу децентралізації дало змогу стверджувати про те, що проблема запобігання корупційним правопорушенням в органах місцевого самоврядування України існує реально. Постійно оновлювана політика у сфері боротьби із корупцією значно ускладнює кримінально-правові дослідження з цього приводу, тоді як саме кримінологічна наука дає змогу розробляти заходи запобігання навіть тим діям, які не визнані злочином кримінальним законом. Реформа децентралізації матиме успіх тоді, коли буде мінімізовано корупційні ризики у цій сфері. Одним з головних загально-соціальних заходів запобігання корупційним злочинам та іншим подібним правопорушенням серед представників органів місцевого самоврядування є широка просвітницька кампанія, яку мають реалізовувати фахівці з необхідними знаннями та навичками.

2. Встановлено стан нормативно-правового забезпечення запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в окремих зарубіжних країнах (пострадянських) – тільки РФ з-поміж усіх країн пострадянського простору не ратифікувала Конвенцію ООН проти корупції та Кримінальну конвенцію про боротьбу із корупцією, де дотепер сутність корупції зводиться до отримання хабара як винятково матеріальної категорії.

Доведено, що Законом України «Про прокуратуру» в частині повноважень Спеціалізованої антикорупційної прокуратури обмежується винятково контролем процесу розслідування корупційних злочинів, тоді як запобіжна або профілактична діяльність інших спеціалізованих підрозділів з протидії корупції фактично не контролюється прокурорами спеціалізованої антикорупційної прокуратури, що вимагає внесення відповідних змін та доповнень до чинного законодавства.

Аргументовано, що в залежності від юридичної сили, в Україні існує система рівнів правового забезпечення запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України: 1) міжнародний; 2) національний (загально-державний); 3) відомчий та міжвідомчий; 4) місцевий (акти органів місцевого самоврядування).

3. Виокремлено кримінологічні показники корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень в органах місцевого самоврядування України з корупційної злочинності загалом: встановлено, що вектор діяльності правоохоронних органів у сфері протидії корупції направлений на легке досягнення бажаного результату роботи шляхом притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані із корупцією, здебільшого представників органів місцевого самоврядування, тоді як до кримінальної відповідальності вони майже не притягаються, що спричинено зокрема проблемами кримінально-правового та кримінального процесуального забезпечення антикорупційної діяльності загалом.

4. Встановлено, що боротьба з корупцією серед представників органів місцевого самоврядування характеризується масовістю адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані із корупцією (понад 42 %), тоді як питома вага корупційних злочинів у структурі корупційної злочинності не перевищує 10 %, а досліджувана сфера складає 1,2 %; випадки притягнення до дисциплінарної та цивільно-правової відповідальності є поодинокими, що унеможливує виділення їх показників для відповідного аналізу та вироблення профілактичних заходів.

5. Змодельовано теоретичний портрет особи злочинця, який вчиняє корупційні правопорушення в органах місцевого самоврядування України. Він складається з двох частин: 1) посадові особи органів місцевого самоврядування 1–3 категорій (здебільшого чоловіки), яких притягають винятково до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані із корупцією, що скоріше свідчить про латентність їх корупційної злочинної діяльності. Після накладення судом стягнення у вигляді певного розміру штрафу, такі особи залишаються на своїх виборних посадах; 2) посадові особи органів місцевого самоврядування 4–7 категорій, які відносяться до ситуативного типу дрібного корупціонера та які просто використовують займану посаду для задоволення своїх потреб через невдоволення низькою оплатою праці.

6. Доведено, що корупційні та пов'язані із корупцією правопорушення в органах місцевого самоврядування зумовлені цілим комплексом криміногенних детермінант: економічні (неузгодженість інтересів держави з особистими інтересами особи); політичні, правові (відсутність системного та налагодженого механізму вдосконалення законодавчої бази з регулювання антикорупційної діяльності); ідеологічні, організаційно-управлінські фактори (недоліки функціонування механізму державного управління антикорупційною діяльністю); недоліки в діяльності правоохоронних органів (зокрема, недосконалість механізмів координації та взаємодії правоохоронних органів під час виявлення та розслідування корупційних злочинів).

7. Аргументовано, що важливим чинником боротьби із корупцією в Україні є діяльність громадських організацій у здійсненні заходів запобігання корупції в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування. Рекомендації Transparency International є певним орієнтиром розробки та запровадження заходів загально-соціального запобігання як корупції загалом, так і в органах місцевого самоврядування зокрема. Доведено, що дієвими заходами загально-соціального запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України є такі:

1) подальше впровадження реформи децентралізації, що ще більше посилить роль органів місцевого самоврядування у розвитку місцевих громад, а від їх посадових осіб вимагатиме чіткого дотримання зокрема вимог антикорупційного законодавства;

2) проведення широкої антикорупційної просвітницької та тренінгової діяльності щодо прищеплення нетерпимості до будь-яких корупційних проявів в органах місцевого самоврядування. Цей захід можливо реалізувати на місцевому рівні шляхом залучення юридичних закладів вищої освіти, що представлені в кожній області та м. Києві при координації такої роботи обласними державними адміністраціями. Представники об'єднаних територіальних громад, які отримають удосконалені знання про дотримання антикорупційних вимог, поширюватимуть їх у своїй громаді;

3) продовження роботи щодо мінімізації бюрократичних бар'єрів, спрощення та підвищення оперативності реєстраційних, дозвільних та ліцензійних процедур, що надаються місцевими радами – максимальне розширення надання необхідної інформації громадянину в онлайн режимі тощо;

4) оптимізація контрольно-наглядових функцій органів місцевого самоврядування, вдосконалення системи перевірок діяльності суб'єктів підприємництва, недопущення незаконного втручання в їх діяльність – муніципальні контролюючі органи повинні координувати свою роботу з іншими правоохоронними органами, вживати заходи щодо її прозорості, зокрема шляхом онлайн трансляції певних резонансних заходів – ліквідація незаконних малих архітектурних форм, евакуація дуже дорогого автомобіля, що належить впливовій особі тощо;

5) подальше впровадження ефективних правових механізмів державних закупівель, забезпечення гласності, прозорості та підтримання конкурентного середовища в розміщенні державних закупівель – зобов'язати абсолютно всі без винятку закупівлі з місцевих бюджетів здійснювати винятково з використанням електронної системи публічних закупівель ProZorro;

6) у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, комунального обслуговування та у інших сферах соціально-економічного розвитку територіальної громади – мінімізувати ризики щодо забезпечення важливих сфер життя суспільства неякісними матеріалами, передусім, за рахунок коштів місцевого бюджету;

7) подальше залучення громадськості до прийняття управлінських рішень на місцях, до формування антикорупційної політики;

8. Серед заходів спеціально-кримінологічного запобігання корупційним правопорушенням в органах місцевого самоврядування України заслуговують на увагу, зокрема:

1) виявлення, постановка на облік та проведення профілактичної роботи серед осіб, посади яких можна віднести до категорії з підвищеним корупційним ризиком (голови місцевих рад, їх секретарі, землевпорядники тощо) та серед тих представників органів місцевого самоврядування, для яких депутатська діяльність не є основним місцем роботи;

2) обмеження та мінімізація негативного впливу криміногенної групи, що сприяє різним корупційним проявам в органах місцевого самоврядування України;

3) усунення умов, що створюють реальні або потенційні можливості для корупційних проявів в органах місцевого самоврядування України;

4) припинення підготовлюваних або вчинюваних корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень в органах місцевого самоврядування України.

5) впровадження критеріїв ефективності, стандартів і систем оцінки якості виконання посадовими особами та іншими працівниками місцевих органів влади своїх посадових або службових обов'язків.

9. Обґрунтовано положення щодо необхідності передбачення в Законі України «Про прокуратуру» повноважень спеціалізованої антикорупційної прокуратури у сфері запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням; запропоновано зробити обов'язком антикорупційного прокурора встановлення у кожному кримінальному провадженні про корупційні злочини причин та умов їх вчинення й винесення подання щодо їх усунення; запропоновано доповнити ст. 59 Закону України «Про запобігання корупції» таким положенням: будь-які правові наслідки внесення відомостей до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, стосуються винятково тієї особи, щодо якої здійснено відповідний запис; доповнити положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, розширеним переліком підстав усунення записів із цього реєстру – смерть особи, щодо якої зроблено запис та перебіг строків давності – 10 років для корупційного злочину та 5 років для інших корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Кривенко В.В. Корупційні правопорушення в органах місцевого самоврядування України як об'єкт кримінологічного дослідження. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2015. Випуск 34. Ч. 2. С. 184–189.

2. Кривенко В.В. Стан дослідження проблеми запобігання корупційним правопорушенням в органах місцевого самоврядування України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2016. Випуск 6-2. Т. 2. С. 212–217.

3. Кривенко В.В. Теоретичне моделювання особи злочинця, який вчиняє корупційні правопорушення в органах місцевого самоврядування. *Юридичний бюлетень*. 2017. № 5. С. 189–193.

4. Кривенко В.В., Ведмідський О.В. Корупційні правопорушення в органах місцевого самоврядування України та їх кримінологічні показники. *Юридичний бюлетень*. 2018. № 8. С. 112–120.

5. Кривенко В.В. Результати дослідження проблеми запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2018. № 36. С. 123–128.

6. Kryvenko V. Regulatory and Legal Framework for the Prevention of Corruption Violations in the Local Self-Government Bodies of Ukraine (International Dimension). *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019. № 1. Volume 1. P. 66–70.

7. Кривенко В.В. Окремі напрямки запобігання корупційним правопорушенням серед представників органів місцевого самоврядування. *Правові та організаційні засади забезпечення державою правоохоронної функції*: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конференції (м. Дніпро, 30 жовтня 2018 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. С. 131–135.

8. Кривенко В.В. До питання про типологію особи корупційного злочинця в органах місцевого самоврядування. *Державне регулювання суспільних відносин: розвиток законодавства та проблеми правозастосування*: Міжнародна науково-практична конференція (м. Київ, 14–15 липня 2017 р.). К.: Центр правових наукових досліджень, 2017. С. 92–94.

9. Кривенко В.В. Про проблеми функціонування Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані із корупцією правопорушення. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 15 березня 2019 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. С. 198–201.

АНОТАЦІЯ

Кривенко В. В. Кримінологічні засади запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. – ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом». – Київ, 2019.

У дисертації сформульовано кримінологічні засади запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням в органах місцевого самоврядування України.

Обґрунтовано положення щодо необхідності передбачення в Законі України «Про прокуратуру» повноважень спеціалізованої антикорупційної прокуратури у сфері запобігання корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням. Запропоновано зробити обов'язком антикорупційного прокурора встановлення у кожному кримінальному провадженні про корупційні злочини причин та умов їх вчинення й винесення подання щодо їх усунення.

Змодельовано теоретичний портрет особи злочинця, який вчиняє корупційні правопорушення в органах місцевого самоврядування України. Доведено, що він складається з двох частин: 1) посадові особи органів місцевого самоврядування 1–3 категорій (здебільшого чоловіки), яких притягають винятково до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані із корупцією, що скоріше свідчить про латентність їх корупційної злочинної діяльності. Крім того, після накладення судом стягнення у вигляді певного розміру штрафу, такі особи залишаються на своїх виборних посадах; 2) посадові особи органів місцевого самоврядування 4–7 категорій, які відносяться до ситуативного типу дрібного корупціонера, які просто використовують займану посаду для незаконного збагачення.

Ключові слова: державний орган, органи місцевого самоврядування, злочин, корупція, корупційне правопорушення, правопорушення, пов'язане із корупцією, запобігання корупції, особа корупціонера в органах місцевого самоврядування.

АННОТАЦИЯ

Кривенко В. В. Криминалогические основы предотвращения коррупционных и связанных с коррупцией правонарушений в органах местного самоуправления Украины. – *Квалификационный научный труд на правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право. – ЧАО «Высшее учебное заведение «Межрегиональная Академия управления персоналом». – Киев, 2019.

В диссертации сформированы криминологические основы предотвращения коррупционных и связанных с коррупцией правонарушений в органах местного самоуправления Украины.

Обосновано положение о необходимости предвидения в Законе Украины «О прокуратуре» полномочий Специализированной антикоррупционной прокуратуры в сфере предотвращения коррупционных и связанных с коррупцией правонарушений; предложено сделать обязанностью антикоррупционного прокурора установления в каждом уголовном производстве о коррупционных преступлениях причин и условий их совершения и вынесения представления по их устранению.

Смоделирован теоретический портрет личности преступника, совершающего коррупционные правонарушения в органах местного самоуправления Украины. Доказано, что он состоит из двух частей: 1) должностные лица органов местного самоуправления 1–3 категорий (в основном мужчины), привлеченных исключительно к административной ответственности за правонарушения, связанные с коррупцией, что скорее свидетельствует о латентности их коррупционной преступной деятельности. После наложения судом взыскания в виде определенного размера штрафа, такие лица остаются на своих выборных должностях; 2) должностные лица органов местного самоуправления 4–7 категорий, которые относятся к ситуативному типу мелкого коррупционера, которые просто используют занимаемую должность для незаконного обогащения.

Ключевые слова: государственный орган, органы местного самоуправления, преступление, коррупция, коррупционное правонарушение, правонарушение, связанное с коррупцией, предотвращения коррупции, лицо коррупционера в органах местного самоуправления.

SUMMARY

Kryvenko V. V. Criminological bases of prevention of corrupt and corruption-related offenses in local self-government bodies of Ukraine. – *Qualifying scientific work as the manuscript.*

The thesis is for a Candidate Degree in Law (Doctor of Philosophy) in the field 12.00.08 – criminal law and criminology; criminal executive law. – PJSC «Higher Educational Institution “Interregional Academy of Personnel Management». – Kyiv, 2019.

In the dissertation the author has formed criminological principles of prevention of corrupt and corruption-related offenses in local self-government bodies of Ukraine.

The author has reasoned the necessity of foreseeing in the Law of Ukraine «On the Prosecutor's Office» the powers of the specialized anti-corruption prosecutor in the field of prevention of corruption and corruption-related offenses. He has suggested to make the duty of the anti-corruption prosecutor to establish, in each criminal proceedings about corruption crimes, the reasons and conditions for their committing and making a submission to eliminate them.

The theoretical portrait of a criminal who commit corruption offenses in local self-government bodies of Ukraine has been simulated. The author has proved that it consists of two parts: 1) officials of local self-government bodies of 1–3 categories (mostly male) who are exclusively charged with administrative liability for corruption related offenses, which more likely testifies to the latency of their corruption-related criminal activity. Moreover, after imposition of a fine by a court in the form of a certain amount of fine, such persons remain in their elected positions; 2) officials of local authorities of 4–7 categories, which are related to the situational type of petty corrupt persons who simply use their position for illegal enrichment.

The author is the first who has proposed to amend art. 59 of the Law of Ukraine «On Prevention of Corruption» with the following provision: any legal consequences of entering information into the Unified State Register of persons who committed corruption or corruption-related refer exclusively to the person to whom the relevant record has been made; to supplement the provisions of the Unified State Register of Persons who have committed corruption or corruption-related offenses with expanded list of reasons for excluding records from this register – the death of the person on whom the record was made and the statute of limitation – 10 years for the corruption offense and 5 years for other corruption or corruption-related offenses.

The author has improved the doctrinal provision regarding the system of levels of legal support of prevention of corruption and corruption-related offenses in local self-government bodies of Ukraine: 1) international; 2) national (state-wide); 3) departmental and interdepartmental; 4) local (acts of local self-government); the provisions of the criminological science regarding the less significant impact on the level of corruption in the state of the low level of remuneration of persons authorized to perform functions of the state or local self-government.

In the dissertation there is the further development of the statement about the importance of cooperation of local self-government bodies with civil society institutions in the field of prevention and counteraction of corruption through their involvement in ensuring transparency in the adopting of local managerial decisions; the provision that the main general social measure for the prevention of corruption crimes and other similar offenses among representatives of local self-government bodies is a broad educational campaign to be carried out by experts with the necessary knowledge and skills.

Among measures of special-criminological prevention of corruption offenses in local self-government bodies of Ukraine, the following are noteworthy: 1) identification, registration and preventive work among persons whose positions may be classified as having a higher risk of corruption (chairmen of local councils, their secretaries, land surveyors, etc.) and among those representatives of local self-government bodies for which deputy activity is not is the main work; 2) restriction and minimization of the negative influence of the criminogenic group, which contributes to various corruption facts in local self-government bodies of Ukraine; 3) elimination of conditions that create real or potential opportunities for corruption facts in local self-government bodies of Ukraine; 4) stopping of prepared or committed corruption or corruption-related offenses in local self-government bodies of Ukraine; 5) introduction of effectiveness criteria, standards and systems for assessing the quality of performance by officials and other employees of local self-government bodies of their service or official duties.

Keywords: state body, local self-government bodies, crime, corruption, corruption offenses, corruption-related offenses, prevention of corruption, corruptor's person in local self-government bodies.

Гарнітура Таймс. Формат 60x90/16.
Наклад 100. Папір офсетний. Ум.-др. арк. 0,9.
Підписано до друку 28.05.2019. Замовлення 551.

Надруковано в «МП Леся».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи серія ДК № 892 від 08.04.2002.

«МП Леся»
03148, Київ, а/с 115.
Тел./факс: (066) 60-50-199, (098) 455-41-17
E-mail: lesya3000@ukr.net